

სასამართლო პრაქტიკა

► 1 - 4/2021

საფლავის მოვლის ხელშეშლის აღკვეთა, შვილის გვერდით დასაფლავების უფლება

1. დაუშვებელია მშობელს ჩამოერთვას უფლება, დაიკრძალოს შვილის გვერდით. უმნიშვნელოა, რომ აღნიშნული, ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, გამოიწვევს სამსამართლო მიზნის ნაკვეთზე გარდაცვლილის კონფლიქტურ ურთიერთობაში მყოფი განქორწინებული მშობლების ერთმანეთის გვერდით დასაფლავებას.

2. თანასაკუთრებაში არსებული საფლავის გამიჯვნის დაუშვებლობა გამომდინარეობს სკ-ის 1332-ე მუხლიდან, რომელიც გამორიცხავს საფლავის სამკვიდრო მასაში შეტანას.

3. დაუშვებელია სასაფლაოს მოვლის უფლების მინიჭება იმ პირისთვის, რომელსაც აღნიშნულზე თანხმობა არ გამოუხატავს.

სკ-ის 172, 1151, 1158, 1159, 1332-ე მუხლები

ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 30 დეკემბრის N20-103 დადგენილება ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტში სასაფლაოების მოწყობისა და მოვლა-პატრონობის შესახებ

უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 10 მარტის განჩინება Nას-61-57-2017

I. ფაქტობრივი გარემოებები

საქალაქო სასაფლაოზე დასაფლავებული გარდაცვლილის მშობელს თავისი ყოფილი მე-

უღლე უშლიდა გარდაცვლილის საფლავის მოვლას. მშობელმა სარჩელით მოითხოვა ხელშეშლის აღკვეთა, გარდაცვალების შემდეგ გარდაცვლილი შვილის სამარის გვერდით დასაფლავების უფლების აღიარება და მისი საფლავის მოვლაზე უფლებამოსილ პირად მის მიერ დასახელებული სუბიექტის განსაზღვრა.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

პირველი ინსტანციის სასამართლომ გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ: მოსარჩელის გარდაცვალების შემდეგ საფლავის მოვლაზე უფლებამოსილ პირად დასახელებული სუბიექტი არ განისაზღვრა მისი ნების არარსებობის გამო. სასამართლომ დედის ჭირისუფლად მიჩნევა დააყრდნო ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 30 დეკემბრის N20-103 დადგენილებასა და საქართველოში არსებულ ტრადიციებს. პირველ ინსტანციაში დადგინდა ისიც, რომ საფლავი მოწყობილი იყო მაშინ, როცა მოსარჩელე და მოპასუხე ჯერ განქორწინებული არ ყოფილან და სამსამართლო საფლავის მოწესრიგება იმთავითვე განკუთვნილი იყო, მათ შორის, გარდაცვლილის მშობლებისთვის. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მოსარჩელე და მოპასუხე მიიჩნია საფლავის თანამესაკუთრებად. გადაწყვეტილება მოპასუხემ გაასაჩივრა იმაზე მითითებით, რომ არ არსებობს ტრადიცია, რომელიც დასაშვებად მიიჩნევდა ყოფილი მეუღლეების ერთად დასაფლავებას. გარდა ამისა, მოპასუხემ განმარტა, რომ ჰყავს მეორე მეუღლე, რომელთანაც დასაფლავების სურვილიც აქვს.

სააპელაციო სასამართლომ საფლავზე გაავრცელა მეუღლეთა თანასაკუთრების რეჟიმი, რის გამოც დაუშვებლად მიიჩნია მოსარჩელისთვის საფლავის მოვლის ხელშეშლა და შვი-

ლის სამარის გვერდით დასაფლავების აკრძალვა. განჩინება მოპასუხემ გაასაჩივრა.

საკასაციო სასამართლომ საჩივარი დაუშვებლად ცნო და განმარტა, რომ საფლავი, სკ-ის 1332-ე მუხლის მიხედვით, არ შედის სამკვიდრო მასაში, რის გამოც მასზე თანასაკუთრების რეჟიმის გავრცელება დაუშვებელია. მესამე ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა იმაზეც, რომ სააპელაციო სასამართლომ მართებულად დააკმაყოფილა მოსარჩელის მოთხოვნა მეუღლეთა თანასაკუთრების მომწესრიგებელი ნორმების საფუძველზე.

III. კომენტარი

მართებული გადაწყვეტის მიუხედავად, გაუგებარია, რაში დასჭირდა სასამართლოს მეუღლეთა თანასაკუთრების რეჟიმის მოშველიება ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებისთვის. საკასაციო სასამართლო მის მსჯელობაშივე არათანმიმდევრულია, როცა მიუთითებს, რომ სკ-ის 1332-ე მუხლი საფლავს სამკვიდრო მასიდან ამორიცხავს და, ამდენად, მასზე თანასაკუთრების რეჟიმის გავრცელება შეუძლებელია, თუმცა იქვე მართებულად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას, რომელიც ამის სრულად სანინააღმდეგოს ამტკიცებს.¹

სანიტოსამართლებრივ პოზიციებზე მსჯელობა მით უფრო უადგილო ხდება იმ პირობებში, როდესაც სასამართლო თავად უთითებს სასაფლაოს მოწყობის წესის დამდგენ აქტზე. ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 30 დეკემბრის N20-103 დადგენილების მე-2 მუხლის ბ) ქვეპუნქტის მიხედვით, საქალაქო სასაფლაო თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული ტერიტორიაა. ამდენად, მოცემულ საქმეში საფლავი საერთოდ არ წარმოადგენდა არც მოსარჩელისა და არც მოპასუხის საკუთრებას - მათ მოპოვებული ჰქონდათ მხოლოდ უფლება, განსაზღვრული მონაკვეთი გამოეყენებინათ ადამიანის ნეშტის დასაკრძალად. სასამართლოსთვის და, ამდენად, გადაწყვეტილების მკითხველისთვისაც ბოლომდე უცნობი რჩება, ვის ეკუთვნის საფლავისთვის გამოყოფილ ტერიტორიაზე უფლება, რაც ჩანს იმიტომ, რომ მოსარჩელე

და მოპასუხე სახელდებიან თანამესაკუთრებად როგორც საფლავის ქორწინების განმავლობაში მოწყობის, ისე გარდაცვლილი შვილის მემკვიდრეებად ყოფნის გამოც,² რაც ერთმანეთისგან გამომრიცხავი სამართლებრივი შეფასებებია.

მოცემულ საქმეში ნეგატორული მოთხოვნის მოშველიება პრობლემურია იმის გამოც, რომ ეს მოითხოვს საფლავის ბრუნვაუნარიან ნივთთან გათანაბრებას, რაც აბსურდულია. თუკი სასამართლოს სჭირდებოდა ცალსახა გადაწყვეტის რომელიმე სამართლებრივ კონსტრუქციასთან მისადაგება, ეს უნდა ყოფილიყო არა უძველესი პრინციპიდან³ გადახვევა საფლავის ნივთად ჩათვლის გზით, არამედ მითითება იმისა, რომ შვილის საფლავის მოვლა, ისევე, როგორც მის გვერდით დასაფლავების უფლება, მშობლის უფლებისგან ნაწარმოები უფლებაა. სწორედ ამიტომ არ ენიჭება არავითარი მნიშვნელობა, რა ურთიერთობა აქვთ გარდაცვლილის განქორწინებულ მშობლებს ერთმანეთთან. ამ დაშვების გამოყვანა შესაძლებელია სკ-ის 1198 V მუხლიდან: თუ მშობელს აქვს შვილთან ურთიერთობის უფლება, ეს ნიშნავს იმასაც, რომ მას უნდა ჰქონდეს გარდაცვლილი შვილის ხსოვნის პატივისცემის შესაძლებლობაც.

ნინო ქავშაია

► 2 - 4/2021

აუქციონის ჩატარებისას ნულოვანი სანყისი ფასის არაკონსტიტუციურობა

არაკონსტიტუციურია ნორმა, რომელიც აღსრულების მწარმოებელ სუბიექტს აძლევს უფლებას, მეორე განმეორებით აუქციონზე გასაყიდი ქონების სანყის ფასად განსაზღვროს ნული ლარი.

² სამოტივაციო ნაწილი, პუნქტები 16 და 18.

³ D.1.8.6.2 (Marc. 3 inst.): “რელიგიური და საკრალური ნივთები ვერ გახდება რომელიმე პირის ქონება”. თავის მხრივ, ნებისმიერ ადგილს საკუთარი ნებით რელიგიურ ნივთად ხდიდა ის, ვინც თავის მიწაზე მკვდარს დაასაფლავებდა D.1.8.6.4 (Marc. 3 inst.).

¹ სამოტივაციო ნაწილი, პუნქტები 19-20.